

Redactiunea

se afla in

Strat'a tragatoriului

(Lövész-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decâtu numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siesse lune 5 „ „ „
Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Romani'a:

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala pentru fiesco-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia. Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 23/11. Aug. 1873.

(m.) „Nu ti-am spus eu mai tatare, ce-i Romanulu in mania? . . .

Pamentulu petrundu de arstii'a soarelui arde ca foculu, crepa si se despica pana la adencime de unu cotu; seceriulu a fostu slabu, si culessu pare ca nu va fi uici de leacu; vegetatiunea a incetatu cu totul; livediele si agrii, alta-data verdi si plini de vietia pre tempulu acestu-a, acum sunt peltiti si posomoriti; frundele de pre pomi si arbori, ingalbinite si uscate, cadu ca in ditilele de toamna, candu in locu de roua vivificatorie noctile aducu brum'a nimitoria; — de la una margine pana la alt'a a tierreloru ce au nefericirea d'a se tiené de coron'a unguresca grassedia epidemiale celle mai infricosiate; pre fia-care di cu miele cadu omenii victime alle colerai, ciumei, leprei si a altoru plage alle lui Ddiu; paiele secerate inca nu s'au adunatu bine de pre campuri si fometea terribila incepe a-si ascuti dintii furiei sale, spre a secerá ea pre cei ce n'au avutu ce secerá; — aerulu e ingrecatu de miasme'e celle manesantose; nadusiel'a e mare si appetatoria si respiratiunea grea; susu in atmosfera sub bolt'a cresca corbii si vulturii croncanescu si in sboruloru linu se invertescu in cercuri mari, — ei semtu mortaciune.

Ingrozitoria privelesce acest'a! Triste ditile amu ajunsu! Si in mediu-loculu acestei situatiuni desperate ungurii si era-si ungurii, si inca odata ungurii factu cu poporulu romanu celle mai peccatose esperimentatiuni. Ei sciu ca acestu poporu, care in tempii trecuti a doveditu una pacientia mai multu decâtu omenesca, acum este suptu si storsu pana la madua, seracu si miseru pana la nepotintia, pentru aceea ei voru a folosí momentulu spre a-i da ultim'a lovitura.

Fructulu osteneleoru nostre este allu loru, de darurile liberttati poporeloru noi nu ne potemu impartesi, patri'a si drepturile nationale ni le-au rapitu, si pre langa tote aceste nu este de ajunsu ca li mai damu si dieci de mli de braie vigorose intru aperarea draconismulu ce ne vessedia, ci cutedian'ta inganfarii loru merge progressivu, asta-di ei si-indrepta pre facia ataculu si assaltulu a supr'a uniculu clenodiu scumpu ce ni-a mai remasu, a supr'a limbei, carea singura ni garantedia existintia nationala. Da, eliminarea si sterpirea limbei romane este asta-di devis'a ungurulu, si inlocuirea ei prin limb'a parlamentara, diplomatica si — constitutiunala unguresca; limb'a voiescu ei se ni-o rapesca cu ori-ce pretiu, pentru ca numai atunci voru poté se dica ca ni-au luatu totu; numai si numai atunci voru poté fi linisciti ca ni-au frantu cerbic'l'a si ne-au facutu buni patrioti.

Doce pana in trei districte ni mai remassera, unde limb'a romana mai avea ore-care valore oficiale in affacerile administratiunii publice; asta-di inse ea este eliminata si din aceste districte, si eliminarea ei s'a essecutatu totu pre bacea acellei legi, pre bacea carei-a pana acum era iertatu a se folosi. Eroulu ditilei, care porta asta-di steagulu magiarismulu in districtulu Fagarasiului, este commissariulu Boér Kálmán. In 7 Iuliu a. c. acestu erou si

occupa postulu de capitanu mare si commissariulu cu putere esceptiunala in acestu districtu, si in 7. Aug. si esmisse unu ordenu catre vice-capitanulu districtualu, prin care lu provoca pre acestu-a, ca fara amanare se iee mesurile necesarie pentru intruducerea limbei magiare in tote ramurile administratiunii publice, atatu in centru la officioltu, catu si la scaunulu orfonalu si la judecatoriele cercuali.

Acestu ordinu allu commissariulu Boér a fostu primitu cu mare satisfactiune din partea pressei magiare. „Reform'a“ discreditatulu Lónyay si „Ellenör“ care este redactatu de turbatulu si essaltatulu Csernatony, consacra acestu actiune nisce articli de mai multe columne, prin cari nu numai ca incarca de laude pre Boér, pentru ca si-implinesce missiunea cu scrupulositate, dar totu-odata aceste organe alle truffei si arrogantie unguresci voma celle mai infame insulte a supr'a intregii natiuni romane. Pentru ca on. publicu cetoriu se-si pota forma una idea chiara despre eshalatiunile lui Csernatony, reproducemu mai la valle cate-va passagie din productulu imbecilitati sale.

Precum se vede, ungurii si-au perdutu totu sentiulu si de dreptate, si de bunacviintia. Ei sunt ingrigitu pentru existintia si voiescu cu ori-ce pretiu se-si assecuré existintia loru pre contulu existintiei nostre. In lupt'a pentru existintia ei nu mai cugeta la altu ce-va, decâtu la propagarea magiarismulu in tre poporele de altu neamu si de alte aspiratiuni. Inse domnii unguri, in zelulu loru pentru magiarismu, si-uita ca noi inca vremu se traimu, si vremu se traimu ca natiune libera si nici decâtu ca elloti ai neamulu ungurescu. Daca diusii se semtu ca sunt pucini si fara consangeni in Europ'a, atunci incerce si asta-di ceea ce a incercatu Bela IV. re-generatoriulu patriei loru; tramitta missionari in desierturile Asiei se caute vetrele loru stramosiesci, si afflandu-le se aduca d'acolo cate-va cete de unguri, spre a colonisa cu ei domeniile statulu si pusteles Ungariei. Inse se nu se attinga de sanctuariele nostre, nu faca probe neertate cu poporulu romanescu, nu i insulte sentiulu si totu ce are santu si scumpu, ca-ce pote se vina o di, candu voru avé se-dée socotela pentru tote nelegiurire si crudelitatile cate si-le-au permis in cursu de mai multe sute de anni.

Nu ni-ajunge nóe, ca ne bate Ddiu dimpreuna cu ei cu fomete si totu felulu de epidemie; nu ni-ajunge ca ne lassamu flama di si saturamu pre ei, ambiamu desculti si desbracati si i imbracam si incaltiamu pre ei; nu este destullu ca in tempuri de periclu se versa atata sange romanescu pentru aperarea suprematiei loru, — dar ei voiescu acum se ni mai iee si limb'a, caracterulu si individualitea nationala! Si cutedian'ta loru in acesta directiunea este atatu de orba si plina de patima, incatu nu numai ca nu se mai pote sufferi, dar ea ne duce chiaru in tentatiunea d'a ni lua cea mai desperata pusetiune de aperare. Candu sil'a, violintintiele si arbitriulu numai cunoscu cumpetu si margini, atunci mintea sanetosa, ratiunea are se facu locu patimei si sentiulu de resbunare, — si omulu in desperatiune nu mai este omu, furi'a lui este cumplita, mai terribila de catu ins'a-si terrorea.

Daca domnii unguri tienu asie de

tare la nationalitatea loru; daca ei sunt gat'a a-si sacrificá si vietia pentru pastrearea limbei si a individualitati loru nationali, — atunci se scia Domn'u loru, ca nu cu mai pucina taria tienu si noi la limb'a si nationalitatea nostra; se scia diusii ca nimenea nu ne va poté atacá, impunitu, in caracterulu, sentiulu si demnitatea nostra; daca diusii ni-au luatu drepturile politice, se nu cugete ca ni voru poté lua si dreptulu d'a essiste ca poporu romanu pre pamentulu ce-lu locuimu.

Noi destullu amu tocatu la urechi'a surdului; destullu amu facutu attenti pre unguri la periculu ce se pote nasce din silnicia si volnicia nesatiulu si necumpetulu loru, inse ei nici nu vreu se ne crededie. Noi destullu li-amu d'issu se nu semene ventu, ca-ce voru secerá furtuna; li-am spusu de nenumerate ori se nu treca malulu, ei inse l'au trecut. Si acum? — „Corbii mance acum din tine!“ . . .

Testamentulu

Repausatulu Eppu romanescu de Oradea-Mare, Iosifu Popu-Selagianu.

(Traductiune dupa testulu la Iosifescu Testamentu. — Innumele Prea Santei Treimi, a Tatalui si Fiulu si Spiritulu Santu, Amicu. Credu in Un'a, Santa, Catholica si Romana-Apostolica Biserica a lui Christu. — Dupa mortea mea corpulu se se inbalsamedie spre care scopu legu mediculu meu (Aug.) Mayeru, impreuna cu onorariulu med. siesse sute (600) florinti. Ingropatiunea se fia decente dara nu sumtuosa, tote celle recerute pentru ingropatiune se se cumpere pre banii gat'a dupa tocmela si nu pre socotela. Lumine (de cera) se nu se distribuesca decâtu numai preutiloru si clericiloru officianti. In tote ditilele catu timpu va sta espusu cadavruulu, s. liturgia se se celebredie prin septemariulu, cui se i se platesca de fia care liturgia cate doi florinti. In diu'a ingropatiunii demaneti'a la 7 ore se se celebredie sacrulu (liturgia) collegiale prin capitulari si preutii d'in urbe, caroru-a li-se va da stipendiu de 5 fl. si seminaristiloru 30 fl. cantoriloru cate 2 fl. unui-a. — La 9 ore corpulu se se transporte in beseric'a cathedrale si ritulu ingropatiunii se se absolve, cu acesta ocasiune se pote tiené si cuventare. La immormentare se se invite Metropolitulu cu fratii Coepiscopi. — Dupa ingropatiune se se impartia prin paroculu 200 fl. intre saraci. Pentru repausulu sufletulu meu d'in substantia (averea) mea legu 500 fl. pentru a caroru interurie se se celebredie pentru mine siesse liturgie si unu sacru collegia'e in diu'a anniversaria a mortii melle si pentru Parintele meu Simeonu siesse, assemene pentru Mama mea Maria era siesse. De averea mea privata se tienu vini'a d'in Oradea-Mare, carea o legu nepotulu meu Vasiliu Popu-Selagianu, in carea se locuiesca mama sa pana la morte, viniatiele d'in cellariu se se vendia si pretiulu prefacundu-se in capitalu, d'in interurie se se lucre vini'a. De averea mea privata se mai tiene si fabric'a de ferru de la Petros'a, carea o legu nepotei melle Irina Popu-Selagianu si fratelui ei Iosifu precum si cellariulu propriu d'in Beiusiu cu ca-

suti'a. — Fundulu intravillanu d'in Beiusiu cumperatu de la famili'a Draganesca, un'a cu cellariulu d'in Holodu, lu legu nepotei melle Iosifinei Bilcheiu. — Era d'in averea mea episcopale, — se gregandu-se fundulu instructu, carui-a mai adaugu doue cruce alle melle, trei brane de auru si doue anele, — carea, (substantia episcopale) consta d'in un'a suta de mii de florinti, depusi in cass'a de pastrare, si d'in banii ce se voru affla in cass'a de ferru, Wertheimiana, precum si d'in viniatiele ce se voru affla in cellariulu resiedintiei si cellulu de Beiusiu, porci, vite si instructiunea economica, vite jugali, si altele, legu:

1) Supr'a memoratii 500 fl. pentru s. liturgie si ceea ce se va cere pentru ingropatiune si onorariulu mediculu d'impreuna cu spesele apotheciei.

2) Cumnatulu Vasiliu Popu-Selagianu cinci mli (5000) fl. Iosifinei Bilcheiu nepotei assemene cinci mli (5000) fl. Nepotei Irinei asiderea cinci mli (5000) fl. d'in cari fratele ei Iosifu se primesca doue mli (2000) fl. — Vedu'a fratelui meu Simeonu (nasc. Christiu'a Draganu, Red.) se primesca un'a mie (1000) fl. pentru sine, era pentru fiulu ei Ioanu patru mli (4000) fl. — Cumnatei Thecl'a Nagy, un'a mie (1000) fl. — Berthei Popu-Selagianu (ved. lui Ios. Popu, Red.) doue mli (2000) fl. — Lui Alexandru Draganu, inspectorulu domniale, un'a mie (1000) fl. — Servitoriulu Mihaiu (N.) lefa de unu annu, era celloru lalti serv. lefa pre jumetate de annu.

3) Pentru editiunea II. a operei melle „Enchiridion juris canonici orientalis“ doue mli (2000) fl. lui Augustinu Lauranu, secretariulu meu, lassandu lui dreptu proprietate opulu.

4) Pentru scola de fete romanesca gr. cath. d'in Oradea-M. unu capitalu de diece mli (10,000) fl.

5) Pentru mai bun'a dotatiune a professoriloru gimnasiulu rom. de Beiusiu doue dieci de mli (20,000) florini.

6) Pentru mai bun'a provisiune a preutiloru deficienti doue dieci de mli (20,000) fl.

7) Seminarulu d'umesticu pentru mai buna instructiune: trei mli (3000) fl.

8) Restulu ce va intre ce d'in massa: fondulu diecesanu allu veduveloru si orfaniloru, cu acea adaugere, ca un'a mie (1000) fl. se se reserve pentru orfan'a parochulu din Sasari, Pelle, — nascuta d'in mama Aun'a Cucu, — se-i primesca cu occasiunea maritarii.

Acesta ultima vointia a mea scrissa cu man'a propria, vreu ca se stee in vigore, decum-va nu i-asu derogá, ori nu asu schimba-6 mai tardiu prin altu testamentu.

Datu, in Oradea-Mare, in diu'a unspredece (11) Juniu 1873. Constituindu de essecutori acestui testamentu pre venerab. Capitulu cu fiscalulu Iosifu Romanu, Iosifu Popu-Selagianu, m. pr. Eppu gr. cath. rom. de Oradea-Mare.

Acestu testamentu s'a publicatu dupa prescriptele legii inantea judecatoriei regesci de Oradea-Mare adeverinu cu authenticitate, in Oradea-M. 5. Agustu, 1873. Ludovicu Gyalokay, m. pr. Pre-

siedinte; Juliu Noslopi, m. pr. notariu trib. reg. — (D'in a fara: Testamentulu Eppului Iosifu Popu-Selagianu.)

Eshalatiunile lui Csernatony.

Reproducem aci câte-ve passagie dintr'unu articlu apparutu in nr. de dominec'a trecuta, 17 Aug., allu diariu-lui ung. „Ellenör“; inse, precum observaramu mai susu, facemu acest'a numai pentru ca cetitorii nostri sè aiba occasiune a vedè pana la ce gradu de arrogantia pote sè se urce unu-unguru essaltatu in inchipuirea prea-poternicieii si a marei iscusintie a prea civilisatului seu neamu. Si inca nu-i e destullu cà se imfia ca brosc'a si se crede cà e bou, dar apoi ellu mai are si delicateti'a un-guresca d'a insultà in modulu cellu mai infamu si bechierescu pre unu poporu intregu; pre poporulu romanu din alle carui sudori inca multi calà de callibrulu seu s'au ingrasiatu si se ingrasia si asta-di pana ce va sosi momentulu pentru refuirea scotelleloru.

Spuseràmù mai susu, cà indemnulu la acestu articlu l'a datu commissariulu de la Fagarasiu, Boér Kálmán, cu ordinulu seu relativu la introducerea limbei magiare in tote ramurele administratiunii publice. Mai antàiu lauda pre Boér si lu-duce de essemplu celloru-lalti prefecti si commissari, si apoi continua écca asiè :

„Este cu nepotintia sè sufferimu si mai departe cu sange rece, cum se periclitadia idea de statu magiaru in acelle districte, unde vre-o càti-va agitatori misiei scotu limb'a oficiale si din cerculu augustu allu drepturiloru salls prescisse de lege, si pre langa acest'a mai au inca impertinenti'a d'a arruncà in camer'a vechietureloru chiaru si insemnele usuate in tierra si districtu, pentru cà fantasi'a loru utopica accepta a-si realia planurile scelerate numai prin scarmanarea si prefacerea legiloru in sdrentie netrebnice si prin ruinarea statului. Portar-er Jawu — gara din pasu in pasu a devonitu totu mai temeraria si mai impertinenta, ni-au arretatu, cà respectulu legii si vorbele frumose nu strabatu la consciintia ordonaria a acestoru omeni, ci numai rigorea noindureta pote sè-i cuedie de ideele loru ficse. Boér Kálmán este cellu d'antàiu, care si-cunoscete detorintia si responsabilitatea impreunata cu pusetiunea sa. . .

Amu cugetatu, cà prin concessiuni (?) ni va succede a-i cascigà, baremu numai in parte, pentru idea de statu magiaru, dar ne-am friptu urritu. Amu uitatu, cà avemu d'a face cu o massa cruda, a carei hebeucia sè o impacàmù cu principiile; cu orde de popore superstitione avemu de lucru, caroru-a in daru li predicàmù idei politice; cu gogomani prosti si fàra de sentiu, pre cari nici decàtu nu-i poti desarmà cu idei poternice. . .

Legea pentru nationalitài inca a fostu numai una parodia a ideei de statu un-gurescu . . . pentru cà in unele districte s'au formatu adevèratu statu de nationalitate in statulu natiunii un-guresci. . . Daca statulu un-gurescu este necessitate europenea . . . atunci trebue ca acestu statu sè fia solidu si unitu, cà-ce ori-ce abateru, care face sè creasca pangermanismulu, panslavismulu si dacoromanismulu, si cu osebite eleminte crude si neculte alle cest'ru din uma, — duce la porire statulu un-gurescu. (Si noi credemù asiè, pentru cà aceste eleminte neculte, dar totu-si mai culte ca Csernatony, nu se prea pricepu la gluma, candu e vorba d'a li pune scalusiu la gura. Rap.) Dacà inse totu-si va trebui sè perimu, atunci mai bine sè perimu cu gloria, cum ni-a fostu si vietia de una mie de anni, decàtu misialesce si cu rusine. — De pre partea nostra nationalitàile au libertatea d'a-si redicà din propriele loru poteri scole si d'a infintia societati literarie si de cultura, inse pentru aceste statulu nu va da nici unu banu reu; nu, pentru cà unitatea statului trebue sè ignoredie elementele cari periclitadia statulu.“

Societatea romana de cultura si limba din Silistria.

Ne intressàmù — d'ice „Romanulu“ din Bucuresci — de prosperitatea acestei societati, cà-ci scopulu ce urmaresce este nobile si patrioticu. De aceea ne grabimù a publicà una epistola adresata presiedintelui ei de dlu Diamandi I. Manole, comerciante in Brasiovu, care avù bunavointi'a a-i ofere una donatiune de 400 lei noui pentru fundarea de focare de lumina si mai cu seama a unei scole de fete, a carei constructiune e dejà in ajunu d'a se terminà. Dupa cum d'ice inse adress'a societati prin carea ni se tramite acea epistola, nu e destullu numai sè se construia edificie pentru scole, ci sè se procure si mediu-loce spre a le dotà cu personalulu didacticu trebuitoriu. De assemeni mediu-loce societatea nefiindu inca bine assecurata, tota sperantia si-o pune in patriotismulu si generositatea Romaniloru, in cari avemù nestramutata sperantia, cà i voru da — impreuna cu press'a nationala — totu ajutorulu possibile pentru realisarea romanescului scopu ce urmaresce frumos'a institutiune.

Dlu Diamandi I. Manole merita tota laud'a si recunoscintia pentru acesta fapta nobila si romanesca, carea inse nu este nici cea d'antàia, si suntemù fermi convinsi, intru càtu cunoscemù pre dlu Diamandi, cà nu va fi nici cea din urma fapta de acesta natura a d.-salle. De si spatiulu nu ni prea ierta, totu-si pentru ideele ce contine, nu potemu intrelasà d'a nu reproduce aci câte-va passagie din epistola dlui Diamandi càtra presiedintele societati mentionate, si a-nume :

Cetatiene si presiedinte allu societati romane de cultura si limba din Silistria.

Pote c'a fostu scrisu in cartea festinului, ca Romanulu, in unele tierre ce locuiesce, sè suffere de secl' jugulu amarù allu impilarii si persecutiunii, dupa locu si imprejurari.

In diferite moduri fiindu desbracatu de celle mai scumpe drepturi omenesci, a ramasu naturalminte napoiatu in cultura pre langa cellalate natiuni culte.

Cu tote acestea traiesce si va traif, si spre marea mirare a antagonistiloru sei, traie-ce cu spiritulu si originalitatea sa romana.

Calletorindu in oriinte, s'a formatu in mine acea sublima convingere, cà dejà intregu nòmulu romanescu a inceputu a inteloge cà salvarea lui consta in acea profetica cugetare a memoritorului Cichindel: „minte, minte, marita natiune daco-romana etc.“ Scòle, scòle si éra-si scòle sè fia adi credeulu romanescu!

Voue, gratia regimelului sub care ve aflatu — care pentru mine, de si turcu, e mai umanu si mai tolerantu de càtu multe alte regime pretinse liberale si crestinesci, si cari si adi, in lumin'a seclului alu XIX-lea, prin deferite moduri, lucrèza din rospoteri a ne desnacionalisà si a ne impedeà in cultura, — voue in oriinte vi lipsescu numai midlòcele materiali, cà ci aveti libertatea deplina d'a ve creà scòle si d'a prodà in elle eleviloru studiele in dulcea limba romanésca. D'acostu daru, d'acosta libertate, d'acosta tolerantia ve fericescu si ve assecuru cà sunt inca in multe tierre Romani parte lipsiti si parte in ajunu d'a fi lipsiti!

Cu tota lips'a de midlòce materiali, in scurtu timpu voi ati facutu, cu scòla de copii, unu frumosu progressu: ati desceptatu simtiulu de nationalitate in Romani.

Cunoscù saraci'a vòstra: ea grassèza la voi, ca vi la noi preste Carpati; totu-si cutezu a vi d'ice cà imediatu sè creati scòle in tote comunele romane din Dobrogia, si una scola de fetitio in Silistria; cà-ce femeele romane in Tessalia si Macedoni'a, de la Aurelianu pan'acum, ni-au conservatu mai bine originea romana, si prin scòla ni-o voru conservà si mai bine, pentru cà femea prin cultura devine o mama buna, si istoria romana ni spune cà toti filii ei, cari au illustrat-o, au avutu mame bune.

Fratesce imbracisindu-ve, vi urezu reasirea in scopurile nobile, pentru cari socie-

tatea vòstra lucrèza, si ducu ca suvenire fratiloru vostri de preste Carpati acea buna veste, cà din somnulu cellu de mòrte v'ati desceptatu si voi!

Terminandu, ve rogu se primiti din parte-mi, spro acestu scopu, lei patru sute.

Diamandi I. Manole.

Comerciante din Brasiovu.

La cestiunea infintiarri unui clubu nationalu in cottulu Satmariului.

Ca romanu si fiu allu cottulu Satmariu, voiescu a mi face si cu observatiunile melle asupra ideei, respective propunerii facute in acestu pretiutu diurnalu; si anume voi a tractà caus'a pentru infintiarri unui clubu nat. romanu mai multu din punctu de vedere practic. Se recere sè facemu acest'a in publicitate pentru cuventulu, ca nu cumva caus'a, infrumsetiata cu multe si frumose frase, sè sufferia naufragiu chiaru in momentulu candu ar trebui sè se validedie in prassa.

Eu nu credu, sè se afde romanu in cottulu Satmariului, care sè nu partenesca idea, si mai vertosu la casulu, candu propunatori voru arretà si modulu practic, care conduce la ajungerea scopului cu securitate. Nu me indoiescu, cà propunatori voru sè romana detori in acest'a privintia. Eu de si nu am, cea mai pucina cunoscintia despre parerile ulterioare alle celloru trei individi, cari au sulevatu cestiunea, voiescu totu-si dupa cunoscintiele si poteri melle a face urmatoriele observatiuni referitorie la essecutarea ideei.

Daca infintiarri unui clubu nat. este pentru romanii din acestu cottu o necessitate — precum dupa convingerea mea intru adevèru este — reusita depinde numai de la tactulu si intelleptiunea individiloru, cari voru luà asupra-si sarcina de essecutare. In possibilitate pote dubità numai acellu omu, care lu scie seau nu vrè sè scia, ce insemnetate au intrunirile, asociatiunile pre ori-care terrenu allu vietii publice si private. Romanii din cottulu nostru, cà individi singurateci sunt seraci, incercarile loru individuale au prea-pucinu resultat, ma in colle mai multe casuri remanu paralisate si nimicoite din partea strainiloru, cari pricepu mai bine de càtu noi, ce va sè dica intrunire, disciplina si intellegere. Cine d'entre noi nu scie, câte cluburi au in cottulu nostru strainii? in orasiulu Satu-Mare, Carai, Bai'a-Mare etc. totu cluburi deachiste si opposetiunali, unde fia-care partida se pregatesce la tota actiunea, fia la allegerea de deputati, fia la adunarile cotentense, fia in comune; noi romanii stàmù pana acuma acceptandu, ca „puiulu friptu“ sè ne cada in gura, nu sciu de unde, si candu. Daca voimù sè nu fimu desconsiderati si isielati de straini, sè ne unimù si noi, sè imitàmù macaru pre straini: sè facemù noi intre noi aliantia, cà vomu fi unulu pentru toti, si toti pentru unulu!

De câte-ori canta romanulu in bucuria seau amaritiunea sa: „Unde-i unulu, nu-i potere la nevoi si la dorere. Unde-su doi poterea crece, si dusmanulu nu sporescu“; — si vietia de tote dillele ni arreta, cà ellu totu-si nu patrunde, nu cugeta seriosu la acestu mare adevèru, candu lu-pronuncia. Numai astfelu se potu esplicà fenomerele, ce se vedu pre intregu orizontulu nationalu, mai alesu in timpulu mai nou: in-differentismulu ce ammentia cu perire vietia nationala in tote affacerile romane, lips'a de interessu si insufletire pentru literatur'a romana, ceea ce daca nu se va in torce spre bine, mai cu rendu seau mai tardu, va causà morte opianceloru nostre de publicitate, si atunci opiniunea publica romana, carea in lips'a adunariloru si intruniriloru, nu se manifesta de càtu singuru numai in diurnalistica, inca va incetà cu totulu. Pote cine-va sè-mi face obiectiunea, cà sum pessimistu, inse si cellu mai mare optimistu pote usioru prevedè, cà daca natiunea romana va continuà a langedi si mai in colo, rezultatele funeste trebue sè urmedie chiaru dupa natur'a lucruriloru.

Deci este tempulu sè si facemù ce-va, nu numai sè ne vaietàmù in zadar, ceea ce nimica nu ni ajuta. „La lucru! la lupta!“

amu auditu de ajunsu strigandu, sè cercàmù: ce sè lucràmù, de unde sè incepemù, cum sè continuamù? Sè ni mesuràmù si judecàmù poteri: càtu potemu, càtu suntemù in stare de a face? Si daca voimù resultat siguru, sè nu incercàmù nici mai multu, nici mai pucinu, decàtu ni ierta poteri.

Lucrulu de tote dillele, lu scie pana in copilulu din scola — va dice cine-va; e adevèratu, inse in vietia practica de câte-ori lu-damù uitarii: zelulu si dorintiele nostre de multe-ori sunt mai mari de càtu poteri. Si vediendu nereusirea cataru lu-cru mare (d. e. gimnasiulu din Seini), ne disgustàmù, si suntemù plecati a crede, cà nimica nu mai potemu. In teoria tote le scimù si facemù, ér candu venimù la prassa, ne poticimù chiaru la primulu passu, nu pentru cà caus'a n'ar fi salutaru, ci pentru cà passulu ni este gressitu.

De la intrunirea romaniloru satmareni e nu acceptu minuni; ci clubulu nat. romanu inainte de tote sè iee la mana legea comunale si cea cottense, sè veda, cari §§-i ar mai remasu in favorulu romaniloru, si acestu favoru allu legii sè-lu applice si essecute in tota comun'a. Se pote cà legea comunale, prin zelulu unui seau altu indivdu romanu, se applica ici si colè si in presinte; sè nu trecemù inse cu vederea, cà staruintiele particulare potu fi usioru paralisate prin actiunea inimicului; individi potu fi usioru persecutati: daca nu vomu fi cu totii pentru unulu, si unulu pentru toti. Clubulu nat. romanu se veda, càti reprezentanti romani (virilisti si alessi) facu parte in comitetulu cottense; càti romani au remas afara, din list'a virilistiloru, si considerandu numerulu allegatoriloru romani, càti reprezentanti s'ar fi potutu alege, cari inse au sè se alege pre venitoriu.

Dupace astfelu clubulu nat. si-va cunoscete poteri, va pote judecà indata resultatulu actiunii, ce va sè întreprindia.

Eu nu voiescu, ca romanii din cottulu Satmarelui, sentiendu lips'a de intrunire, sè incèpa cu frase ostentative in contra cellu a-laltu neamu din comitatu; amu sufferit multe necasuri din partea strainului, pentru cà strainulu vediendu-ne sfasciati si prumare slabi, a precalculatu victoria a tota positivitatea. Nici nu voiescu, ca sè facemù „politica inalta“, la care dora ni suntemù nici chiamati, nici capaci inca. Scuratimù mai antàiu reulu din sinulu nostru propriu. Câte familie romane sunt inca asta-di, unde limb'a romana este numai servitoriloru, ér limb'a „de salonu“ este c' straina. Aceste familie, respective capi membri din familia s'au crescutu in societati straine, pentru cà n'au fostu societati romane. Sè lucràmù pre terrenulu social, ca romanii satmareni sè aiba si ei adunàrile si petrekerile loru nationale, unde limb'a de conversare sè fia exclusivu numai ce romana. Câte commune romane sunt, mai alesu in apropiarea orasiului Satu-Mare, cari de si nu si-au perdutu inca limb'a c' totulu, si-au pierdutu inse datinele, jocurile si portulu romanescu, in càtu ti-vine a crede, vediendu romani din acelle commune, cà ai de a face cu „csikos-i“ de pre pustel un-guresci. Vietia sociale romana pana acuma abiè essiste in acestu comitatu, si pre acestu terrenu amu potè forte multu c' servà, desvoltà, si chiaru cuceri. In nepasarea si ammortiel'a de pana acum'a numè de romanu nu pote fi attragatoriu, si ni pote castigà respectu nici la strainu. De a provine, cà cei mai slabi se dau dupa perù si nu e mirare; ci e mirare de acei omeni cari cauta reulu in anim'a confratelui se si nu vedu, cà reulu a carui causa suntemù cu totii, jace in ammortiel'a nostra a totu oru-a.

Pre terrenulu culturii inca am potè forte multu face, si anume prin infintiarri unei bibliotece romane, dupa cum au si cluburii magiare, unde ar fia se procurà cartile romane, pre cari particularii, nu sunt in stare a le procurà. Intelligentia romana are a creasca nu numai in cantitate, dar si in calitate. Daca amu potè essoperà, ca fiamu scola romana confess. sè aiba câte o foia, e. cea economica si scolastica din Blasiu, e baccatelulu pretiu de 4 fl. la annu, si fiamu communa romana sè se prenumere macaru la un'a foia politica, amu face mari servitiu si literaturii romane preste totu, si am

romove si cultura nationala. Totu pre terrenulu socialu s'ar poté luá mesurile corespondentorie pentru paralisarea insielatiuniloru jidovesci, la cari este espusu poporulu prin cametele celle grozave si ruinatorie, gratia intielleptiunei camereloru unguresci, cari in liberalismulu (?) loru cellu mare au lassatu poporulu nepricepsutu gerfa judanului fara de sufletu.

Constituirea clubului nat. romanu, dupa parerea mea, s'ar poté effoptui in modulu uratoriu. Romanii satmareni neavendu atare crasiu seau oppidu, care dupa numerulu intelligintioi ce locuiescu in ellu, s'ar poté considerá de vetra seau centru allu comitatului intregu, adunările generali alle clubului nu s'ar poté tiené, de cátu odata in anu. D'in acésta cauza romanii satmareni, cari s'aru constituit in clubu, ar avé sé-si alléga unu comitetu restrinsu din presiede, v.-presiedinte, notariu, cassariu, bibliotecariu etc. si o alta commissiune pre langa acestu comitetu, alessa din membri cu stare mai favorabila. Comitetulu constatoriu din officiantii ar tiené si dintia pre fia-care luna odata, ér commissiunea impreuna cu comitetulu in fia-care patrariu de annu odata d. inaintea fia-carei adunári comitatense. Eu nu fi do parerea, ca in acésta commissiune se se alléga toti acei intelligenti romani, cari pre terrenulu boserescu sunt si altecum curtasii intelligintie romane si cari stau in desse correspondintie cu cercurile concretite conducerei loru; pre langa acesti barbati se se alega apoi din cet'a mirenesca si preutiesca si altii. Adunarea generale, ce s'ar tiené in fia-care annu odata, se fia impreunata cu unu feliu de petrecere, concertu, disertatiuni etc.

Intelligenti'a romana se se cobore din ellu sieptelea ceriu, si se primesca in adunările salle si pre tierranii economi cu stare buna, portare morala, si cu vedea inaintea locuitoriloru din communa; cá-ci multu ni strica acéa imprejurare, cá bietulu tierranu considera adesse ori pre intelligentiulu romanu de tirranu allu seu, intocmai ca si pre unulu strainu.

Duca in fia-care comitatu romanu s'ar afintia unu clubu nat., affacerile politico, sociale, literarie si chiaru economice aru luá unu avéntu mai imbucuratori. Acéste cluburi apoi s'ar poté usioru intiellege prin representantii loru in adunările mai mari din Ungaria si Transsilvania, si romanii n'ar arbecá in intunereculu si chaosulu in care se affia a-ta-di. Inse firesca, se recere la tot sacrificiu de bani si ostelena. Essistintia unui clubu numai atunci va fi assecunata, daca si-va impliní fia-care membru destoria. Dorinti'a mea este, ca cei trei individi se se constitué cu alti barbati impreuna intr'unu feliu de comitetu proगतितो, si se presente gat'a spre primire tote planurile, regulamentele referitorie la scólu, midilocoale si membrii clubului infinantandu, astfelu ca clubulu se-si pota incepe numai de cátu activitatea. X.

Dlu Ioanichiu Olariu, cetatianu in Dev'a, ni tramitte spre publicare copia unei reclame ce dsa a adressatu-o directiunei telegrafice reg. ung.; plinimu cu placere dorinti'a unui cetatianu romanu, inse abundanti'a materiiloru de alta natura ne face a economisá cu spatiulu de care potemu se dispunemu in impregiurările de facia, si asié nu potemu se-i dámu locu, decátu in extractu essentialu, precum urmedia:

„Onor. Directiune telegrafica r. ung. la 29. Iuliu a. c. am predatu officiuulu telegraficu de aici una depesia de doue-dieci cuvinte spre a o inaintá la loculu destinatu. Officiulu statiunii telegr. a tassatu depesi'a din castiune ca si candu ar cuprinde 21 cuvinte. Cereudu deslucire mi s'a respunsu, ca cuventulu „infaciásirii“ consta din 7 silabe si dupa prescriste instructiunii telegr. numera doue cuvinte. Sciu, cá conformu instructiunii mentionate unu cuventu de 7 silabe numera 2 cuvente, dar cumca cuventulu „in-fa-ci-siá-rii“ consta numai din desse si nu din siepte silabe, credu cá poté se veda si intiellega si unu mongolu, care ar voi se studiedie limbele patriei nostre Transsilvania, unde romanii sunt factori principali. Nu facu reclamu pentru cei

20 cr., ci numai pentru cá nu vreu se concedu, ca cine-va se-mi scurte dreptulu meu. Appelliediu la sentiulu de dreptate allu on. directiuni, rogandu-o se ies mesure nu numai pentru replatirea celoru 20 cr. incassati pre nedreptu, ci si pontru tragerea la respundere a officialului, care nu-si cunosce detorintiele; pentru cá daca i place a fi impiegatu la noi, atunci invetio-ni limbele patriei nostre, seau daca nu, faca locu altui-a, care intrunesce calitátele recerute.“

Dev'a, 2. Aug. 1873.

Ionu Ioanichiu Olariu,
cetatianu in Dev'a.

Unu casu si mai de condannatu ca allu lui pop'a Cretiu!

(Fine.)

Asiá-dara nu trebuie se ne mai mirámu de imparechiările oiloru simplitie, dar' neci de atáti-a aspiranti la popia, cari resaru ca ciuperecele dupa ploia, dar' se ne mirámu de acéi-a, cari in locu de a delaturá reulu lu inscenedia. Eu de si nu cunoscu cá strainu pre aci — impregiurările asiá bino, acéstea inse mi-le spunu altii si vedu si eu, ca si strainii, cum cá paroc. Popescu acuma astufelu suspinsu, e unulu dintre cei mai activi preuti, si ca preutu si ca romanu cu caracteru firmu, dupa care si a castigatu respectulu totoruru-a, si acum'a superiorii sei pre cari inca atát'a i adorá pana acuma in dispuo cu cei de alte confesiuni — lu-feece de ocar'a publiculu pentru o fintia ca Spornicu, carele, pre langa acéa cá n'are neci un'a din calitátele paroc. P. dar' si in alte privintie nu corresponde chiamarei salle in tempulu de adí si chiaru aci intr'unu orasiu! Aro ellu inse alte calitáti pentru cari fu primitu, si adeca de la ellu se astepta acuma — ce a promissu — cá cu sutele se traga oi la gr. cat., precandu de alta parte se dice cá P. n'are asta di-bacia, ma din contra o parte din poporeni sei sunt superati pre densulu din cauza, cum dice ei, cá acestu-a e imbracatu nemtiesce, cá nu mananca si nu bé la pomene, cá vré se li strice obiceiulu stramosiescu ca se nu duca rachiu in cimiteriu la immormentári si la usi'a basericei, cá nu merge ser'a la capulu mortulu, cá nu vré se mai boteze copii cu numele parentiloru: Bucuru, Bucur'a, Domnic'a, Gitia, etc. ci totu cu alte nume: Corneliu, Ilariu, Alessandru etc. si cá spune predice ca popii cei sassesci fora carte, nu cá mosiu-so din cazania, cá pome-nele vré se le strice si se le bage in cass'a baserice si altele assemenea!..

Acum'a daca mai sunt intro poporulu nostru si adí atari omeni nepreceptuti si daca acéste sunt cause in cátu chiaru si Consistoriele nostre se le iee de bani buni si se impuna preutiloru implinirea acestoru felu de pretensiuni in locu de a le impedecá, atunci ne rogámu ca se nu se mai cera neci o cualificatiune de la preutii nostri, ba se se inchida tote seminariile, ori se se pre-faca in alte institute culturale, cá-ci astufelu de popi gasimu atunci mai perfecti in atari corintie si pre sate intro abastarii nostri intorsi de pre la Custozza si Königsgrätz. In intregu scaunulu Rupei intelligenti'a rom. in genere e simplitia a fora de 3—4 individi, si candu unulu din acésti-a esse cu vr'o idea salutaria ceilalti se oppunu atátu pre facia cátu si in ascunsu, ca nu cum-va cutare se triumfedie si nu ellu; apoi invidi'a personale o nutrescu astu felu, in cátu acum vro-o cáte-va lune neci unu p. outu gr. cat. din doi nu voiá se immormentedie una copia innocentu a par. gr. c. P. din Cohalmu, credu cá din cauza, cá acestu-a i mai spala cáte odata publice pentru portările loru neromanesci pre la alegori, asiá incátu erá pre aci s'o immormentedie par. gr. or. ori cellu rom. cat. daca nu cum-va veniá dupa a dou'a rogare si rusinatu de unu crestinu, paroculu gr. c. B. din din Homorodu. Er' de curundu totu acestu parocu carele administradia in loculu suspendatulu P., — la una immormentare in Cohalmu — oprí pre acestu-a de la predic'a ce o incepú — firescu fora patrafiru — langa sieriniulu mortulu, fiindu chiamatu spre acestu scopu de consangeni repausatulu, si incepú ellu a cetí un'a mai multu latinesca, cá-ci nu sciá traduce cuvente

radicali in limb'a poporulu, asiá blamanduse si dandu ansa la risete si inbolditure intre adunare!

Veda dara O. publicu cum noi insi-ne ne surpámu in abisu! In Cohalmu la vr'o 200 romani 4 popi rom. cine a mai vedutu? dar' se si ridi de nacadiu cá in 1. Maiu totu nu avé cine se boteze unu copulu de corturariu pentru cá paroculu gr. or. de care se tiené nevinovatulu pruncu erá dusu din locu; Spornicu dusu se-si assecure noulu postu in contra protesteloru, si asiá remase a casa cei doi suspendati, din cari betranulu Popoviciu, cum sierbesce altele, facea si botezulu, inse nasi'a nu avé numai 10 cr. dupa obiceiulu loculu si nu 20 cr. cátu cereá Popoviciu, biat'a nasia golana veni la par. gr. c. P. carele botezá si pre nemic'a, daca nu i s'ar fi pusu spioni ca indata ce va pune patrafirulu dupa grumadi se se arrete, deci o tramese er' la Popoviciu, dar' acestu-a fora 20 cr. nu voiá, er' se intorse la Popescu carele apoi i dede 10 cr. ca se implinesca summ'a cerute de Popoviciu si o tramese la ellu si acestu-a pentru 5 duce si botezá copilulu.

Nu e destulu de compatimitu saraci'a preotimei nostre in genere ca si simplitatea celoru mai multi preuti, ci mai capeta unii omeni si gustulu se mai si nacadiesca, pre cáte unu preutu verde, paná la alterarea mintii, pre cum audimu chiar' acuma despre respectivulu, si ce va fi atunci daca e adeveru cá in cáte-va dílle Consist. din B. lu va scote din cass'a paroch. daca nu se va sarutá cu Spornicu?

Hei Dloru! Nu 4 popi rom. intr'o parochia ca Cohalmulu, ci unu preutu pre 4 atari parochie ar' fi mai de sufferitu! Pote merge omulu doue dílle si abis affa 1—2 romani intre sutele de straini ca intrepredietori la drumulu ferratu, mergi inse cáti-va passi si te impedici totu de preuti romanesci, inse si acésti'a ce felu? totu de acéi-a cari mai ducu si adi cu carulu nasiju la drumulu ferratu; si cine e de vina la atát'a gramada de popime? neci de cátu poporulu necultu, cá-ci daca acestu-a cere de fia care neamu unu preutu, se li-se responda: Vi dámu si 10. — Mai se faceti pentru fia carele lefa de 100 fl. la luna, ér' de nu, neci unulu, si lucrulu e gat'a; ei! dar' venu aspirantii si dice, ca Spornicu: noue nu ni trebuie atátea venite, cá-ci avemu pucinica mosia propria, inse daca amu invetiati, se nu remanemu chiaru nemica, se me faceti preutu! Te facemu — se li se responda — deca poti subsiste fora stola, inse antáiu se ni arreti testimoniele de la 12 scoli, 4 anni theologia oct. ect. si écca cá scapi si de aspirantii si inca chiaru si spre binele loru, cá-ci ei atunci iéau lumea in capu si se apuca de alte speculatiuni incátu preste 2—3 anni se-i rogi si nu s'aru mai face popi, cá-ci spunu adeverulu cá eu sub man'a mea am avutu assistenti cu cáte 80 fl. la luna precandu cei mai multi preuti cu familia, si inca chiaru in orasiulu Cohalmu n'au neci 30 fl. summa summarum, dar' 4, ce se manance? Recommandámu in fine si Vicariloru, protopopiloru cá, se nu mai necommande neci densii — pentru cáte o ola de smantana ori fia si de husosi — pre ori si cine la popia, seau se accuse pre altulu din bunu seninu! Si Consistoriele inca se nu creda asiá usioru acestoru protopopi, cá-ci de si acésti-a sunt ochi Consistorieloru, inse se scia acéstea, cá acésti ochi de multe ori sunt pleni de colbu de nu vedu bine! — Lumina! lumina! pastori pucini, dar buni si platiti bine, ér' nu persecutati, cá-ci pana-i lumea nu essimu din prapastia si din frecarile confesiunali.

Cati'a, Iuliu 1873.

C.

Din Scaunulu Orestiei.

Stimate Dlu Redactoru! Domineca in 10 Augustu st. n., dí fatala pentru noi, pre la 3 ore dupa amedia-di au fulgeratu in una cassa a unui bietu tierranu lovindu mai antáiu pre unu june in etate de 20 anni, pre o féta, sor'a lui, si pre mam'a loru morbosa in patu — dupa acéa s'a aprinsu cass'a pre ei; bietulu omu, si cu ficiorulu cellu mai mare, au scapatu prin focu ca vai de ei. Dar dorere, pre celle 3 nenorocite fientie, neavendu cine se se scota afara, le a consumatu foculu in casa. Suflandu unu ventu terribilu in una diumetate de óra a consu-

matu foculu 17 case, si totu atátea siure — au produsu una dauna necalculabila; lassandu pre bietii tierrani romani sub ceriulu liberu. Consumandu-li totu ce au castigatu cu multe sudori si fatigie, lipsiti de ori-ce ajutoriu, incátu sunt gat'a a peri. Multiamita domnulu Josef Jan, sub-jude reg. si presiedinte la societatea stingtoriloru de focu in Orestia, atátu D.-salle, cátu si membriloru din acéa-si societate, cari in numeru de vre o 70 individi grabira cu unu apparatusu de apa, intru ajutoriulu nostru. Ma numai respectiviloru Domni le potemu attribui salvarea a mai multoru case de furi'a focului.

Pentru acéa atátu Dlu Josef Jan, cátu si celoru-lalti individi benefacutori, pentru umanitatea si simtulu crestinesca ce lu-au arretatu fatia cu noi, in unu casu asiá tristu li esprinemu multumit'a nóstra.

Casteu, in 13. Augustu 1873.

Ioanu Popu, teologu.

VARIETATI.

(Subventiunea statulu pentru teatru nationalu magiaru din Pest'a), scosa de pre spatele poporeloru din tíerra, — se urca pre annu la considerabil'a summa de 123,000 fl. v. a. M. Sa Domnitorulu din list'a sa civila contribuesce la acésta summa cu 75 mii fl., ér diet'a votédia in budgetulu annuale 48 mii fl. Despre starea financielloru teatru mag. publicámu urmatoriele date: Venitulu bruttu: 351,000 fl. Spesele: 471,000 fl. Deficitulu de 120,000 fl. se acopere prin subventiunea amintita, din care mai remane unu plusu de 3000 fl. Personalulu teatru constá din 354 persone, 37 artisti la drama (21 barbati si 16 femei), 23 persone la opera (13 b. 10 fem.); corulu vocalu constá din 59 (30 b. 29 f.), 72 balletisti (2 barbati 40 fem.), 74 musicanti, 119 persone de alta natura. Unu teatralistu a proportiune capeta 1900 fl. la annu. Trei teatralisti dram. primescu léfa de 4000 fl., doue primadonne 5000 fl., un'a 3000 fl. Trei cantareti la opera cáte 7000, 5000 si 4000 fl.; ér celle trei primadonne de la opera cáte 10,000, 6000, 4000 fl.

(Multumita publica.) „Reuniunea preparandiloru romani din Zelau“ esprime ferbintea sa multumita facia de acéi generosi domni, mai toti invetiatori, cari au binevoitu a contribui la ajungerea scopulu salutariu allu acéstei june Reuniuni, cu urmatoriele summe: DD. Teod. Brendusianu, Ioanu Cosma si Patriciu Bene, cáte 2 fl. 50 cr.; — D. Andreiu Cosma, protonot., la trib. 1 taleru; DD. Nichita Liscanu, Ionu Mandrutiu si Florianu Epure, cáte 2 fl.; D. Elia Abrahamu 1 fl. 50 cr. DD. Georgiu Unguru par., Petru Epuranu, Teod. Muresianu si Eremi'a Tahisiu cáte 1 fl. Summ'a totale 19 fl. si 1 taleru.

† (Necrologu.) Cu anima dorerosu vi aduca la cunoscentia, cá Petru Anderco Homorodanulu, preutu in Somestelocu, diecesea Gherlei (auctoru la mai multi articli apparuti in toiele nationali,) in etate de 31 anni, de-odata cu fiulu seu Victoru, in 13 l. c. au moritu ambii de colera, lassandu in doliu adencu pre iubita-i socia Vilhelmina Popu de Lemeni, pre fiulu seu Aureliu si pre numerosii consangeni. Ellu a caditu victim'a zelulu seu pastoralu, cá-ce in parochi'a sa coler'a si-tienea secerisiulu infricosiatu si densulu, ca pastoriu adeveratu, alergandu intru ajutoriu, si-a datu sufletulu pentru oile salle. — Fia-i terrin'a usiora si memori'a binecuvantata! — Ap'a, 15. aug. 1873. Unulu d'intre consangeni: Vas. Anderco, teologu de Gherl'a.

† (Necrologu.) Demetru Bonciu advocatu si ablegatu dietalu, in numele seu si allu sociei salle Iuli'a nascuta Missiciu, in allu filoru: Iuliu, Anna, Flore si Mari'a, precum si in numele numerosiloru consangeni, cu inima durerosu insciintiezza, cá prea iubit'a loru ficia, respective sora si consangéna Adel'a Bonciu, dupa suferintie lungi de plumani, in 18. alle lunei curinte a repausatu in Domnulu, in allu 21. annu allu etatei salle. Osamintele repausatei, in 19. alle lunei curinte dupa media-di la 5 óre se voru petrece la cimiteriulu din Aradu, unde se voru depune spre repasu eternu. Parastasulu pentru adormit'a se va tiené in

21. a luni cur. la 10 ore demaneti'a in beseric'a romano-catolica din Aradu. Fia-i tierren'a usiora!

† (Necrologu) Leontin'a Dobo nascuta Popoviciu face in numele seu, allu filoru sei minoreni Romulu si Remu, allu parentiloru sei Nicolae si Agnet'a Popoviciu, a sócroi salls Mari'a Dobo a cumnatului seu Augustinu Dobo si a sororiloru salls Emili'a, Cornelia si Mari'a Popoviciu cu mare dorere cunoscutu, precum ca sociulu seu cellu iubitu, respective tata, ginere, fiu, frate si cumnatu Mihailu Dobo de Rusca, senatoru subst. si inspectoru cercualu a reposatu in 13. Aug. a. c. la 2 ore dupa amedi, in etate de 33 de anni. Inmormentarea se va tiené in 14. Augustu a. c. la 2 ore dupa amedi, la care se invita cu onóre toti cunoscutii. — Fiai tierren'a usiora si memoria binecuvantatu.

(Ospeti romani la Gleichenberg.) Acestu locu de rara frumusetia naturala, renumitu pentru salubritatea aerului de munte si a apeloru salls minerali, este in toti anni cercetatu de bolnavi d'in tote partile Europei. Estu-annu intre ospetii, cari mersera acolo a-si cercá usiorare si reinsanetosiare sunt mai multe familie romanesci, a nume: gener. Vladioianu, adv. Vasiliu Maniu, de la Bucuresci, stoiianu cu soci'a de la Lugosiu, I. Romanu cu famili'a, de la Oradea-Mare, Simionescu, de la Logosiu, I. Vasii, pretore, de la Beiusiu, si mai multi comerciantii de la Bucuresci. Petrecerea impreuna a fratiloru de aceea-si mama, intr'unu locu strainu, inca pote contribui multu spre reinsanetosiare prin distractiuni si conversatiuni amicabile. Fia ca toti se-si revedia sanetosi vetrele familiari!

* * (Unu recrutu betranu.) Istoriór'a acést'a s'a intemplatu intr'unu orasiu alu provinciei Westfalia. Candu intre ceialalti fu provocatu recrutulu Elbing, se presintá inaintea mediculu unu betranu de 70 de ani. „Ce cauti aici?” — lu-intrebá mediculu. „Dta m'ai chlamatu, — respunde recrutulu, — eu sum Elbing.“ Acést'a enigma fu esplicata apoi spre ilaritatea toturoru astu-felu: Recrutulu de 70 de ani trecu acuma-su doue-dieci de ani din iudaismu la crestianismu si fu la 1853 introdusu in matricula ca crestinu de nou botezatu.

‡ (Inca o universitate in Ungaria.) Diurile ungueresci incepu a serie, ca inca o universitate e necesaria in Ungaria. Credemu. Dar de unde se voru aduna profesorii? Ministrulu a declarat in dieta, ca si la Pesta va aduce profesori din strainetate. Era profesorii din Clusiu, inca n'au escelatu altu-felu, decatu ca au cerutu titlulu „mari'a ta.“

Din tierrele esterne de-o-camdata n'avemu nimicu mai importantu de inregistratu. Diurnalistic'a francesca si acum se ocupa de fusiunea orleanistiloru cu legitimistii. Diuriulu „Soir“ dice, ca indata ce acesta cestiune va fi applanata, se va conchiamá adunarea nat. si i se va presentá urmatoriulu proiectu de lege: 1. Monarchi'a legitima si ereditaria s'a restauratu in Francia; 2. Adunarea nat. va alege una comisiune de 30 membri, carea va avé se prelucre constitutiunea, si dupa aceea camer'a se va amana pre doue lune.

In siedinti'a de la 21 Aug. a cortesiloru ispanioli s'a presentatu unu proiectu de lege pentru suspinderea libertatiloru personali. Armat'a guvernului contr'a carlistiloru se urca la 90.000 soldati regulati si 8000 rezervisti. D'intre acesti-a in lun'a lui Sept. se voru pune 60,000 pre picioru de resbellu.

Dfillele trecute s'a tenu in Chislehurst una serbatoria a napoleonidiloru despre carea diuriulu anglesu „Times“ Serie urmatoriile: Inca nu scimu bine, ce insemnate se atribuimu acestei serbári. Discursulu principelui ni spune, ceca ce d'altmintrolea sciamu, ca ellu n'a renunciatu la pretensiunile salls

ereditarie, prin urmare nici la rangulu si titlulu de imperatu. Inse atátu etatea, catu si miculu numeru allu partisaniloru, si nainte de tote banii si occasiunea binevenita lu opresce d'a-si poté validá pretensiunile.

Pentru momentulu de facia numele lui Napoleonu este numai unu nume simplu, inse este cu potintia, ca in pucinu tempu ellu se ajunga éra-si la valorea de mai nainte. Franci'a se schimba usioru. Se pote deci intemplá, ca se ajungemu a vedé pre tronulu Franciei inca si pre unu Napoleonu IV.

Anunciu.

Membrii comitetului Reuniunii inventatoriloru romani Selagiani sunt prin acest'a cu tota onorea invitati, ca se binevoésca a se infacisiá la adunarea extraordinaria, a comitetului ce se va tiené la 3 Sept. a. c. st. n. in localitatea scólei de langa preparandi'a de statu din Zelau. Agiresiu, 20 Augustu 1873.

Ioanu Jarda,
v. pres. Reun.

Anunciu.

Este cunoscutu ca in Dev'a pre langa cursulu preparandialu de statu de trei anni cu limb'a de propunere maghiara, essista si cursulu paralelu cu limb'a de propunere romana; inscrieriile la acestu cursu in estu annu se voru incepe in 25 Sept. si voru tiené pana in 30 Septembrie.

In cursulu primu preparandialu se primescu toti acei teneri, cari sunt sanetosi si au implenitu allu 15 lea annu, si au absolvitu patru classe gimnasiali, reali seu civile cu succesu bunu, seu in lips'a acestoru atestate suppunendu-se essamenului de primire, in limb'a materna, computu, geografía si istoria, voru arretá atáta cualificatiune cáta se recere in amentitele scole.

Doritorii de a fi primiti in acesta preparandia au de a-si adresá rogárele loru proviedute cu testimoniu de botezu, medicalu, scolasticu, si in casu candu n'aru fi in stare de a frecuentá cursulu preparandialu fora ajutoriu, si cu atestatu de paupertate. Dev'a in 13. Aug. 1873.

Ioane Madzsar,
direct. preparand.

Anuncia *).

Essamenele de cualificatiune la preparandi'a de statu din Dev'a in estu annu se voru tiené in dependu de la 1-a Octobree.

Pentru depunerea acestui essamenu se potu insinná:

a) Toti acei candidati de inventatori cari dupa absolvirea cursulu preparandiale de trei anni, s'au ocupatu cu invetiamentulu practiculu cellu pucinu unu annu seuu cellu multu doi anni.

b) Acei-a cari inainte de publicarea legii scolastice din 1868, au fostu deja inventatori.

c) Acei-a cari spre carier'a invetiatoresca s'au pregatitu pre calle privata.

Doritorii de a se suppone acestui essamenu de cualificatiune sunt provocati, ca rogárele loru in respectulu acestu-a proviedute cu atestatu de botezu, cu testimoniu despre studiele absolvite, despre ocupatiunea pana in presente si portarea morale, se le adressedie Dlui inspectore scolasticu si consiliariu regiu Ludovicu Réthi in Dev'a, cellu multu pana in 15. Septembrie 1873. Dev'a, in 13. Aug. 1873.

cu invoirea inspectorelui
Ioane Madzsar,
direct. prep.

*) Cella-lalte diurie din patria cu onore sunt rogate se binevoiesca a reproduce aceste doue annunciuri din Dev'a.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de docente in clas'a 1. a scolei centrali romane gr-cat. d'in Turd'a, ce se va deschide cu inceputulu anului scolasticu 187 $\frac{3}{4}$, prin acést'a se publica concursu.

Emolumentele impreunate cu postulu cestiunatu sunt: a) 300 fl. v. a. salariu anual in rate lunarie; b) cortelu séu 50 fl. v. a. bani de cortelu.

Concurentii voru avé a-si tramite la subscriulu cererile instruite cu atestatele necesarie — a nume cum ca sunt romani de religiunea gr-cat. si ca posedu tote calificatiunile teoretice si practice recerute prin legile in vigore — pana in 15. septembrie st. n. a. c.

Turd'a, 21 augustu 1873.

In numele Eforiei scolastice:

Dr. Ioanu Ratiu,
presiedinte.

(1-3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la scol'a confessionalu gr. cat. din Borgo Tih'a, in vicariatulu Nasaudului se escrie concursu pana in 1-a Octobree a. c. st. n. Cu acesta statiune sunt impreunate urmatoriile emolumente:

a) Salariulu din fond. scol. locale 200 fl. v. a.

b) Casa de locuinta, cu gradina de aratu si de pomariu.

c) 12 stangini de lemne din cari este a se incaldi si sal'a de propuneri.

Doritorii de a ocupa acestu postu au se asterna recursele loru in timpulu indicatu la comisiunea scol. locale.

Borgo-Tiha, in 5. Augustu 1873.

Moise Popu,
pres. com. scol.

Concursu

Senatulu scolariu de confessionalu gr. cat. romana din comun'a Horvatu, situata in Diecesa Gherlei, in tractulu protopopescu a Periceului, in siedinti'a sa de asta-di, deschide concursu pentru postulu invetiatorescu care au devenitu vacantu, prin stramutarea docintelui la alta statiune, — pre langa urmatoriile emoluminte: 140 fl. v. a. 5 cubele bucate, quartiru liberu, si gradina de legume. Deci doritorii de a ocupa acestu postu, se adressedie recursele loru cu documintele de cualificatiune, si portare morale, pana in 20 Sept. a. c. senatului scolariu. — Cei ce voru avé cunoscentia cantoralu voru fi preferiti, din cauza ca dupa mortea veteranului cantoru, officiulu docentiale se va impreuna cu celu cantoralu:

Horvatu, 17. Augustu, 1873.

(Posta ultima Kraszna)

Alessandru Lemeni,

parochu gr. cat. v. Prot. si pres. senat. scol.

Concursu.

Pentru statiunea de cantoru-docente gr. cat. de S. Seplacu, carea este de actu vacanta, prin acestea se publica concursu.

Cu acést'a statiune sunt impreunate urmatoriile emoluminte:

1) bani gat'a 60 fl. v. a.

2) bucate 50 mertie grauntie (malaiu).

3) 12. mertie de grau curatu.

4) Patru orgie de lemne de focu.

5) Quartiru si gradina de legume.

Doritorii de a avé acest'a statiune se se presentdie inaintea subscrisului senatu scolariu locale celu pucinu pana la 15. Sept. a. c. st. n. documentandu-si aplicatiunea loru de pana acuma, precumu si comportarea loru morala.

Datu in S. Seplacu 1873. Augustu 20.

Demetriu Merce,
preotu gr. cat. rom. ca pres. senat. scol.

Concursu.

In comun'a libera regia Resinari a devenitu postulu de medicu communalu vacantu.

Emolumentele legate de acestu postu sunt: unu salariu annualu sistemisatu cu 900 fl. v. a. si de fia-care visita 10 cr. v. a.

Recursele bine instruite sunt a se adresá cellu multu pana in 25. Septembrie st. n. a. c. cátra Primari'a comunnei libere reg. Resinari per Sabiiu in Transilvani'a.

Primari'a Resinariloru.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de Invetiatoriu gr. cath. d'in Periceiu, districtulu protop. allu Periceului prin destituirea stulului invetiatoriu de acolo Vasiliu Martina prin acést'a se publica concursu pana in 2. Aug. st. n.

Emolumentele sunt:

1) Quartiru liberu, casa cu 2 chilie culina.

2) Gradina de legumi.

3) 123 fl. v. a. bani gat'a.

4) 87 metrete de bucate.

Doritorii de a ocupa acést'a statiune voru avé a tramite recursurile loru cu documintele recerute la comitetulu scolariu gr. cath. d'in locu pana in 27. Aug. st. n. Concurentii se fia versati in cantarile si ritulu baserescu; éra pe 31. Aug. st. n. concurentii voru avé a se presentá in persona; cari afora de limb'a materna romana, voru sci vre un'a d'in limbele usuate in patri voru fi preferiti.

Posta Ultima Sz.-Somlyó — Periceiu (Pericesen.)

Periceiu, 4. Aug. 1873.

Simeonu Filipu,
administr. Periceului
preside senatului scolariu

Concursu.

Statiunea docentale primara din comun'a gr. cat. a Feleacului fiindu vacanta prin acest'a se publica concursu. Emolumentele impreunate cu acesta statiune sunt:

c) 200 fl. din casa cetáti Clusiu;

b) Quartiru liberu in edificulu elegantu allu scolei.

Doritorii de a dobandi acesta statiune pana la terminulu de 20 Sept. a. c. st. n. au a-si tramite la officiulu protopopescu gr. cat. allu Clusiu:

a) Cartea de botezu;

b) Atestatu despre portarea morala;

c) Atestatu despre absolvirea preparandialei.

Clusiu, 15 Aug. 1873.

Gabriele Popu,
Protopopu gr. cat.

ALESSANDRU ROMANU

Propriet., edit. si red. respundiet.

Sifilitic'a si impotenti'a,

fla vechie séu de curandn nascutu

se voru tratá dupa metodulu homeopaticu de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a idollhor (Göttergasse) nr. 6., etagiulu II., usi'a nr. 15 de la 2-5 ore dupa media-di

Aceste morburu se trateza a desse in modulu celu mai usioru cu dose mariu iodu si argintu viu, si acést'a se face mai spre ajungerea unui resultatulu momentanu. Patiflentii vindecati in modulu acestu a voru cadé mai curundu séu mai tardu in morburile celle mai infricosiate, incatu inca in aducele batranetie voru avé, dorre, a sufferi greu de condecintiele acestu tratári usiore si superficiale Scutu contr'a acestoru feliu de pericle ofera metodulu de tratare homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai ca vindeca dorerile celu mai invecchite, ci effectulu lui este asia de nefacutoriu, incatu nu lassa nice cea mica temere de urmári relle. Diet'a ce se va pescrie este simpla si usioru de tiené